

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyň JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobkyně: **E. L.**, zastoupené Mgr. Olgou Růžičkovou, advokátkou se sídlem Dubská 390/4, Teplice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 22. 3. 2016, č. j. X, a ze dne 31. 3. 2016, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 5. 2017, č. j. 75 Ad 13/2016 – 55,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovené advokátce žalobkyně Mgr. Olze Růžičkové, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 3.146 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 22. 3. 2016 přiznala žalobkyni starobní důchod zpětně od 24. 6. 2006. V odůvodnění připustila své předchozí pochybení, v jehož důsledku rozhodnutím ze dne 14. 4. 2006 nesprávně zamítla žádost žalobkyně o starobní důchod s požadovaným datem přiznání od dovršení důchodového věku, tj. od 24. 6. 2006.

[2] Rozhodnutím ze dne 31. 3. 2016 žalovaná zamítla námitky žalobkyně proti usnesení ze dne 13. 3. 2015, kterým žalovaná zastavila řízení o žádosti žalobkyně o starobní důchod uplatněné dne 19. 1. 2015. S odkazem na rozhodnutí ze dne 22. 3. 2016 žalovaná konstatovala, že žalobkyni již byl nárok na starobní důchod přiznán, o druhé žádosti žalobkyně o starobní důchod ze dne 19. 1. 2015 proto již nelze rozhodnout. K námitkám týkajícím se zdravotního stavu žalobkyně žalovaná poznamenala, že zdravotní stav žalobkyně byl naposledy posuzován v řízení o žádosti o invalidní důchod. Vzhledem k tomu, že proti rozhodnutí ze dne 4. 5. 2000, jímž byl žalobkyni přiznán plný invalidní důchod, žalobkyně nepodala opravný prostředek, nelze již posuzovat, zda byla určena správná diagnóza. Žalobkyně již není poživatelkou invalidního důchodu, protože od 24. 6. 2006 jí byl přiznán starobní důchod ve vyšší částce, než by činila výše invalidního důchodu.

[3] Žalobkyně napadla obě uvedená rozhodnutí žalované žalobou u Krajského soudu v Ústí nad Labem, který v záhlaví označeným rozsudkem odmítl žalobu v části směřující proti rozhodnutí ze dne 22. 3. 2016 (výrok I.) a zamítl žalobu v části směřující proti rozhodnutí ze dne 31. 3. 2016 (výrok II.).

[4] Výrok I. soud odůvodnil tím, že napadené rozhodnutí ze dne 22. 3. 2016 bylo rozhodnutím prvního stupně, proti němuž žalobkyně sice podala námitky, ale před podáním žaloby nevyčkala rozhodnutí žalované o opravném prostředku. Žalovaná rozhodla až dne 22. 7. 2016. Toto rozhodnutí mohla žalobkyně napadnout žalobou, což ale neučinila.

[5] Žalobu proti rozhodnutí ze dne 31. 3. 2016 soud neshledal důvodnou. Zdůraznil, že dané rozhodnutí se týká nároku na výplatu starobního, nikoliv invalidního důchodu. Podmínky pro přiznání starobního důchodu jsou nezávislé na zdravotním stavu a poklesu pracovní schopnosti pojištěnce. Soud se proto nemohl zabývat obsáhlými podáními žalobkyně, v nichž líčila své zdravotní problémy. Z téhož důvodu nevyhověl ani návrhům na provedení důkazů lékařskými zprávami a výslechem svědka, neboť tyto důkazy se měly vztahovat k posouzení zdravotního stavu žalobkyně. Nad rámec nezbytného odůvodnění soud poukázal na skutečnost, že žalobkyni byl od roku 2000 přiznán plný invalidní důchod (resp. následně invalidní důchod pro invaliditu III. stupně). Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, však ani v tehdy účinném, ani v aktuálním znění neupravuje žádný vyšší stupeň invalidity. Žalobkyně tedy dosáhla samotného stropu nároku spojeného s výplatou invalidního důchodu. I kdyby se její zdravotní stav od roku 2000 nadále zhoršoval, nebylo by možné tuto skutečnost zohlednit ve vztahu k nároku na invalidní důchod.

[6] Ve vztahu k nároku na starobní důchod soud připomněl rozhodné skutkové okolnosti. První žádost žalobkyně o starobní důchod podanou v roce 2006 žalovaná zamítla rozhodnutím ze dne 14. 4. 2006, neboť podle tehdy provedeného výpočtu vyplácený invalidní důchod žalobkyně převyšoval vypočtený starobní důchod. Dosažením věku 65 let dne 24. 10. 2014 se na základě § 61a zákona o důchodovém pojištění invalidní důchod žalobkyně transformoval na starobní důchod. Invalidní důchod tedy ze zákona zanikl a žalobkyně měla nárok pouze na starobní důchod. Přeměna invalidního důchodu

na starobní ovšem nevylučovala, aby k žádosti žalobkyně došlo k novému posouzení, zda jí namísto „*transformovaného*“ starobního důchodu náleží „*standardní*“ starobní důchod podle § 29 odst. 1 až 3 zákona o důchodovém pojištění (§ 61a odst. 3 téhož zákona).

[7] Novou žádost o přiznání starobního důchodu žalobkyně uplatnila v roce 2015. Starobní důchod jí sice nebyl rozhodnutím ze dne 13. 3. 2015 opětovně přiznán s tím, že v minulosti již bylo o něm rozhodnuto, ale ve chvíli, kdy žalobkyně uplatnila proti danému usnesení námitky, žalovaná aktivovala v rámci své přezkumné činnosti již zmíněný § 61a odst. 3 zákona o důchodovém pojištění a provedla nový výpočet starobního důchodu. V rámci tohoto výpočtu zjistila, že žalobkyni svědčí nejen nárok na starobní důchod v částce vyšší, než dosud vyplácený „*transformovaný*“ důchod, ale že již v roce 2006 měl dokonce přesahovat i vyplácený invalidní důchod. Již v roce 2006 měla tedy žalovaná vyhovět žádosti žalobkyně o starobní důchod a invalidní důchod – jakožto nižší nárok – měl zaniknout. Žalovaná proto rozhodnutím ze dne 22. 3. 2016 v souladu s § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění napravila své předchozí pochybení a žalobkyni zpětně přiznala starobní důchod ke dni 24. 6. 2006, včetně jeho doplacení. Přezkum tohoto rozhodnutí v nyní posuzované věci ovšem není možný z procesních důvodů uvedených výše.

[8] Rozhodnutí ze dne 22. 3. 2016 mělo následně vliv i na posouzení námitek žalobkyně proti usnesení ze dne 13. 3. 2015. Žalovaná námitky zamítla, neboť nebylo možné znovu rozhodovat o nároku, kterému již bylo vyhověno. Rozhodnutí ze dne 22. 3. 2016 totiž nahradilo nejen účinky původního rozhodnutí ze dne 14. 4. 2006, jímž nebyl žalobkyni nárok na starobní důchod přiznán, ale i následné rozhodnutí ze dne 8. 10. 2014 o transformaci invalidního důchodu na důchod starobní. V důsledku přiznání starobního důchodu již žalovaná nemohla o druhé žádosti žalobkyně o přiznání starobního důchodu znova rozhodovat a znovu vyhovět. Takový postup žalované byl podle krajského soudu správný a zákonný. Závěrem soud poznamenal, že byť žalobě nebylo vyhověno, ve výsledku žalobkyně dosáhla faktického úspěchu ve věci, neboť žalovaná dodatečně uznala své pochybení z roku 2006 a přiznala žalobkyni starobní důchod.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[9] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) brojila proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s“).

[10] Obě napadená rozhodnutí žalované jsou podle stěžovatelky nepřezkoumatelná pro nedostatek odůvodnění a nedostatek přesvědčivosti odůvodnění. Žalovaná se nezabývala námitkami týkajícími se zdravotního stavu stěžovatelky a nezjistila rozsah a intenzitu jejího zdravotního postižení. Krajský soud měl proto rozhodnutí žalované zrušit.

[11] Stěžovatelka „*nerozporuje*“ svůj nárok na starobní důchod, je ale přesvědčena, že má nárok na plný invalidní důchod (dnes invalidní důchod pro invaliditu III. stupně), který jí vznikl již v roce 1990, kdy o něj poprvé žádala.

[12] Řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadami z důvodu nevyslechnutí navrženého svědka F. P. a z důvodu podjatosti soudce JUDr. Petra Černého, který nedal stěžovatelce dostatečný prostor k vyjádření. Stěžovatelka proto i v kasační stížnosti trvala na předvolání svědka F. P. a doplnila návrh na výslech svědkyně R. P., která je schopna dosvědčit zdravotní stav stěžovatelky.

[13] Dále stěžovatelka uvedla, že její zdravotní stav je špatný v důsledku několika závažných pochybení lékařů. Byla přesvědčena, že pravou příčinou jejího nepříznivého zdravotního stavu je chronické onemocnění ledvin (tuto svou argumentaci hojně rozvedla v několika vlastnoručně psaných podáních). Žalovaná přiznala stěžovatelce invalidní důchod až v roce 2000, přestože stěžovatelka nebyla schopna soustavné výdělečné činnosti již od roku 1990 a několikrát o invalidní důchod neúspěšně žádala. Stěžovatelka proto požadovala doplacení invalidního důchodu, vdovského důchodu a režijních výhod Českých drah od roku 1990.

[14] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila s napadeným rozsudkem a zopakovala svou argumentaci uvedenou v rozhodnutí ze dne 31. 3. 2016.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[16] Kasační stížnost není důvodná.

[17] Úvodem soud předesílá, že stěžovatelka neomezila rozsah kasační stížnosti pouze na některý z výroků rozsudku krajského soudu. V takovém případě soud považuje za napadený celý rozsudek. Výrokem I. krajský soud odmítl žalobu směřující proti rozhodnutí ze dne 22. 3. 2016 pro nevyčerpání opravných prostředků. Proti tomuto závěru krajského soudu stěžovatelka nenabídla v kasační stížnosti žádné argumenty. Namítla pouze nepřezkoumatelnost rozhodnutí ze dne 22. 3. 2016 pro nedostatek důvodů. Tato námitka se však zcela míjí s důvodem, pro který krajský soud žalobu odmítl, a není způsobilá zpochybnit jeho zákonnost.

[18] Kasační námitky se míjí také s důvody, pro které krajský soud zamítl výrokem II. žalobu směřující proti rozhodnutí ze dne 31. 3. 2016. Krajský soud podrobně a srozumitelně popsal procesní vývoj rozhodování žalované o nárocích stěžovatelky plynoucích z důchodového pojištění. Poukázal především na to, že žalovaná v rámci své přezkumné činnosti revidovala své předchozí rozhodnutí z roku 2006 o zamítnutí žádosti stěžovatelky o starobní důchod a přiznala jí tuto dávku zpětně ode dne 24. 6. 2006. Na základě této skutečnosti pak krajský soud uzavřel, že žalovaná správně zamítla námitky žalobkyně proti zastavení řízení o její druhé žádosti o starobní důchod ze dne 19. 1. 2015, neboť jejímu nároku uplatněnému na základě původní žádosti z roku 2006 již bylo vyhověno. Ani tento závěr stěžovatelka nijak nezpochybnila.

[19] V kasační stížnosti setrvala pouze na obdobných námitkách jako v řízení před krajským soudem, opakovaně poukazovala na svůj nepříznivý zdravotní stav a domáhala se přiznání invalidního důchodu od roku 1990. V neposouzení zdravotního stavu pak spatřovala nedostatek rozhodnutí žalované, pro který měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit. Již krajský soud ovšem stěžovatelce vysvětlil, z jakých důvodů nemůže mít její zdravotní stav vliv na posouzení nároku na starobní důchod, a je proto v nyní posuzované věci irelevantní. S tímto závěrem se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje a s ohledem na obecnost a obsah kasačních námitek plně odkazuje na podrobné a přesvědčivé odůvodnění krajského soudu.

[20] Krajský soud nepochybil ani tím, že nevyhověl návrhu na provedení důkazu výslechem svědka F. P., neboť tento důkaz měl podle tvrzení stěžovatelky sloužit k doložení nepříznivého zdravotního stavu. Jak již soud výše uvedl, zdravotní stav není pro nyní posuzovanou věc rozhodný, krajský soud proto správně zamítl návrh pro nadbytečnost. Z téhož důvodu je návrh na výslech svědků F. P. a R. P. irelevantní i v řízení o kasační stížnosti.

[21] Stručně shrnuto, pokud se všechna rozhodnutí žalované přezkoumávaná v nyní projednávané věci týkají starobního důchodu stěžovatelky a žádostí o jeho přiznání, nemůže se žalovaná, krajský soud, ani Nejvyšší správní soud zabývat otázkou, zda měl být stěžovatelce přiznán plný invalidní důchod (invalidní důchod pro invaliditu III. stupně) již v letech 1990 - 2000.

[22] Tvrzenou podjatost soudce JUDr. Petra Černého stěžovatelka dovozovala pouze z toho, že jí nedal dostatečný prostor k vyjádření. K této námitce soud předně zdůrazňuje, že důvodem k vyloučení soudce pro podjatost nemohou být „*okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci*“ (§ 8 odst. 1 s. ř. s.). Stěžovatelkou uplatněný důvod by proto nemohl založit podjatost soudce ani tehdy, pokud by se soud takového pochybení dopustil. Za určitých okolností by sice takové pochybení mohlo způsobit vadu řízení, taková situace však v posuzované věci nenastala. V řízení před krajským soudem se dne 15. 5. 2017 uskutečnilo jednání, na němž měla stěžovatelka dostatečný prostor pro uplatnění svých námitek. Jak vyplývá z protokolu o jednání, stěžovatelka této možnosti využila. Pokud se však v rámci svého vyjádření na jednání stejně jako v četných písemných podáních doručených krajskému soudu omezila na popis svého zdravotního stavu a jeho příčin, nelze klást krajskému soudu k tíži, že tato tvrzení s ohledem na předmět řízení nezohlednil.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[23] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[24] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů

řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

[25] Nejvyšší správní soud ustanovil usnesením ze dne 19. 7. 2017, č. j. 1 Ads 201/2017 - 42, stěžovatelce pro řízení o kasační stížnosti zástupkyní advokátku Mgr. Olgu Růžičkovou. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 9 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud určil odměnu zástupkyně částkou za dva úkony právní služby po 1.000 Kč (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy a podání doplnění kasační stížnosti) a dále 2 x 300 Kč jako paušální náhradu hotových výdajů v souladu v souladu s § 7, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. b) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), celkem tedy 2.600 Kč. Tuto částku soud zvýšil o 546 Kč připadající na daň z přidané hodnoty, kterou je advokátka jako plátce povinna odvést. Částka v celkové výši 3.146 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. ledna 2018

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu